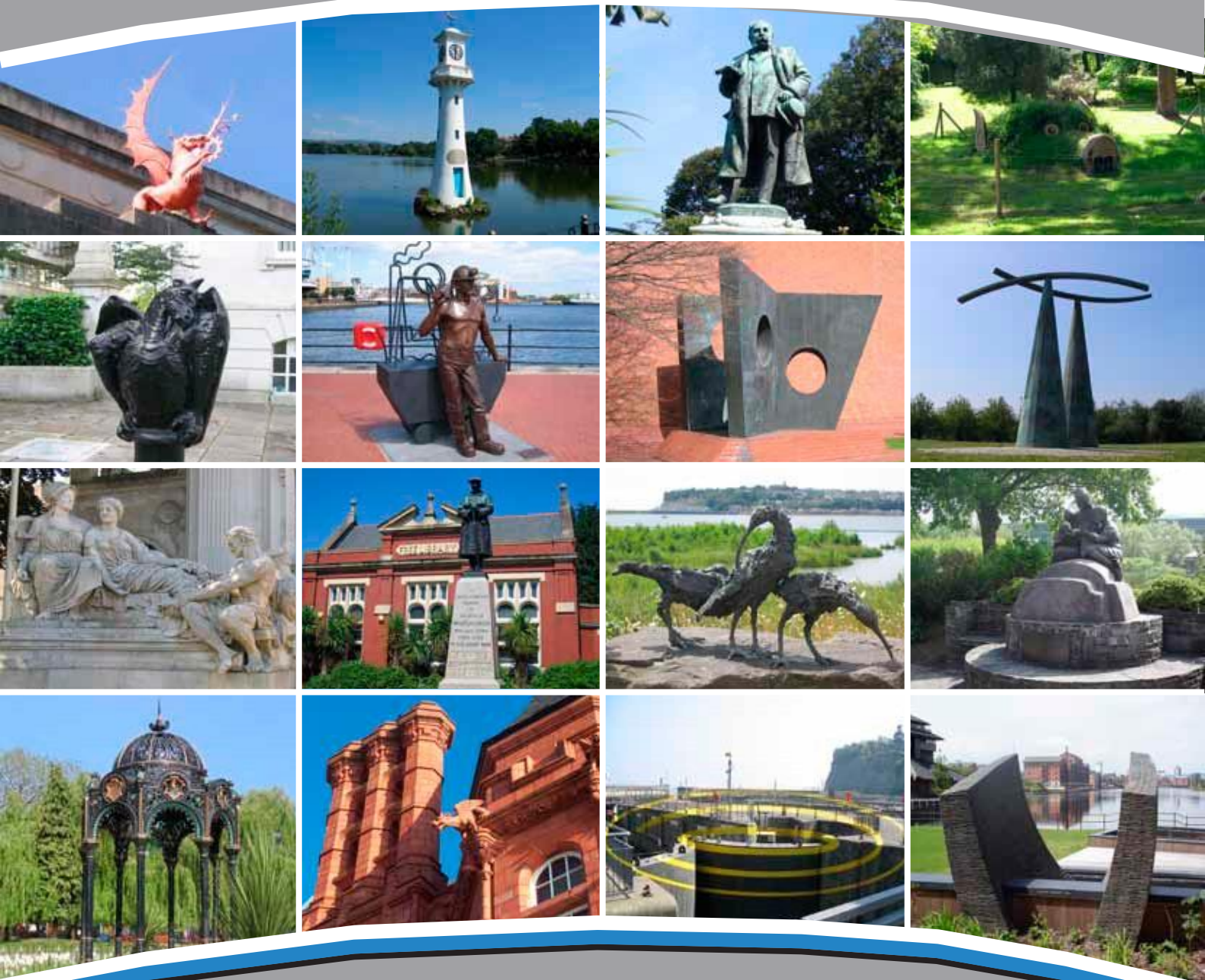

Cofrestr Celf Gyhoeddus Caerdydd

Y Gofrestr

Mae'r Gofrestr Celf Gyhoeddus yn cynnwys manylion am gasgliad o waith celf gyhoeddus cyfredol Caerdydd. Gallwch edrych drwy'r gofrestr a dysgu mwy am bob darn o gelf, gan gynnwys y teitl, artist, lleoliad a blwyddyn dadfeilio. Drwy ddewis yr opsiwn 'map ar-lein', gallwch hefyd weld delwedd sgrin lawn o bob darn o waith celf a darganfod ei union lleoliad yn y ddinas.

Casgliad Celf Gyhoeddus Caerdydd

Mae gan Gaerdydd gasgliad o dros 200 Gwaith Celf Cyhoeddus sydd wedi datblygu law yn llaw â'r ddinas dros y 150 mlynedd diwethaf ac sy'n rhan annatod o ffabrig y manau cyhoeddus.

Un o ddarnau hynaf o gelf gyhoeddus Caerdydd yw delw'r Ail Ardalydd Bute gan John Evan Thomas a ddadfeiliwyd yn 1853. Gellir dweud mai'r Ail Ardalydd Bute oedd yn gyfrifol am dwf cyflym Caerdydd gyda'i ddatblygiad o dir y dociau yn ail hanner y 19eg ganrif wedi arwain at un o brif borthladdoedd allforio glo y byd.

Roedd celf gyhoeddus gynnar ar ffurf gwaith coffa a delwau yn cynrychioli ffigurau a digwyddiadau pwysig o hanes. Mae'r darnau hyn o waith celf yn rhan werthfawr o wneuthuriad hanesyddol y Ddinas a'r ac mae'r Ganolfan Ddinesig ym Mharc Cathays yn cynnwys cyfoeth o henebion a cherfluniau o ddechrau'r 20fed ganrif. Mae delwau efydd gan Gerflunwyr gan gynnwys Syr William Goscombe John, Herbert Hampton a James Pittendrigh Macgillivray wedi'u lleoli ar hyd a lled Gerddi Alexandra Gardens, Gerddi Gorsedd a Lawnt Neuadd y Ddinas ac yn coffau ffigurau hanesyddol gan gynnwys; 'Henry Austin - Arglwydd Aberdâr' (1898), 'Godfrey, Is-iarll Cyntaf Tredegar' (1909) a'r 'Trydydd Ardalydd Bute (1930).

Llinell Amser Celf Gyhoeddus Caerdydd

1853 Cerflun o Ail Ardalydd Bute

1886 Cerflun o John Batchelor

1888 Wal yr Anfeiliaid

1896 Adeilad y Pierhead

Mae gwerth a phwysigrwydd darnau o waith celf cynnar y Ddinas yn amlwg oherwydd eu lleoliadau yn y Ganolfan Ddinesig, gan gynnwys 'Cofeb Rhyfel Cenedlaethol Cymru' (1928) sydd wedi'i leoli yng nghalon Parc Cathays yng nghalon Gerddi Alexandra a Chofeb Rhyfel De Affrica gan Albert Toft (1909) sy'n sefyll ar ben deheuol Rhodfa'r Brenin Edward VII rhwng y Llysoedd Barn a Neuadd y Ddinas.

Roedd cynnwys celf ar adeiladau yn arbennig o boblogaidd rhwng y 1870au a'r Rhyfel Byd Cyntaf. Gyda datblygiad y Ganolfan Ddinesig ar droad yr 20fed ganrif roedd gwaith celf yn ffurfio rhan allweddol o adeiladau gan gynnwys Neuadd y Ddinas, y Llysoedd Barn a chyn Neuadd Sir Forgannwg. Mae'r Hen Lyfrgell yn yr Aes ac Adeilad y Pierhead ym Mae Caerdydd yn esiamplau pellach o adeiladau gyda manylion artistig o ansawdd uchel.

Mae'r 'Wal Anifeiliaid' yng Nghastell Caerdydd yn cynrychioli esiampl gynnar o waith celf heb fod yn goffaol gan roi gwerth a gwreiddioldeb i ansawdd manau cyhoeddus Caerdydd. Wedi'i leoli tu allan i brif fynedfa'r Castell, dadfeiliwyd y gwaith celf yn 1888 ac roedd yn cynnwys naw anifail a grëwyd i ddyluniadau William Burges gan y cerflunydd Thomas Nicholls. Pan gafodd Heol y Castell ei lledaenu ar ddiwedd y 1920au cafodd y wal ei symud i'w lleoliad cyfredol ar ffin Parc Bute ac ychwanegwyd chwe anifail arall a grëwyd gan Alexandra Carrick.

Yn y 1990au ychwanegwyd at gasgliad celf gyhoeddus gydag adfywiad Bae Caerdydd. Fel rhan o'r Strategaeth Adfywio, comisiynodd Corfforaeth Datblygiad Bae Caerdydd 'Strategaeth Celf Gyhoeddus ym Mae Caerdydd' a weithredwyd gan Ymddiriedolaeth Celf Bae Caerdydd a arweiniodd at ystod eang o waith celf gan ffurfio rhan allweddol o'r adeiladau, strydoedd a manau cyhoeddus o amgylch y bae.

Llinell Amser Celf Gyhoeddus Caerdydd

1909 Is-Iarll Cyntaf Tredegar

1909 Cofeb Rhyfel De Affrica

1912 Cloddio

1924 Cofeb Rhyfel Llandaf

Mae comisiynu gwaith celf wedi parhau ar hyd a lled y ddinas, gydag artistiaid yn cael eu defnyddio mewn nifer o fentrau datblygu proffil uchel. Mae Canolfan Mileniwm Cymru a'r Senedd wedi defnyddio artistiaid sy'n rhoi ansawdd gwreiddioldeb ychwanegol i'r datblygiadau gyda chelf gyhoeddus yn ffurfio rhan allweddol o ddyluniad yr adeilad; o'r testun a welir ar du allan Canolfan Mileniwm Cymru, i fanylion ei drysau a'r driniaeth gwydr a'r ardal eistedd llechi a'r gwydr 'Wind Hedge' tu allan i'r Senedd, i driniaeth llawr gwydr Alexandra Beleschenko 'Calon Cymru' yng nghanol y Siambr Drafod.

Mae celf gyhoeddus hefyd wedi ffurfio rhan o Ganolfan Siopa Dewi Sant a gwblhawyd yn ddiweddar, lle roedd 'Rhaglen Celf Gyhoeddus Dewi Sant' yn cynnwys creu ystod o ddarnau o waith celf wedi'u lleoli ym mhrif arcedau'r canolfannau ac yn y strydoedd a'r manau cyhoeddus amgylchynol. Mae 'Alliance' gan Jean - Bernard Metais, sy'n 25 metr o uchder, yn ffurfio rhan o ganolbwynt y cynllun ac yn sefyll fel tirnod yng nghanol Plas yr Aes. Mae gweithiau comisiynu eraill yn cynnwys cyfres o setiau gwyddbwyll wedi'u lleoli yn Ynys yr Aes ac ystod o folardiau wedi'u lleoli ar hyd yr Aes sy'n cynnwys bydoedd bach tri dimensiwn.

Mae Caerdydd yn datblygu ac ehangu ei chasgliad cyfoethog ac amrywiol o waith celf yn barhaus a thros y ddwy flynedd ddiwethaf dadfeiliwyd nifer o ddarnau eraill o waith celf ar hyd a lled y ddinas. Mae delwau coffaol o Syr Tasker Watkins VC a'r cyfansoddwr o fri Ivor Novello, gosodiadau arloesol, gan gynnwys 1000 o focsys adar ac ystlumod yn y 'Wal Anifeiliaid' newydd sy'n rhedeg ochr yn ochr ag Afon Taf yn Century Wharf ac ystod o gydweithrediaadau dan arweiniad y Cyngor rhwng artistiaid ac ysgolion lleol a grwpiau cymunedol.

Llinell Amser Celf Gyhoeddus Caerdydd

1928 Cofeb Rhyfel Genedlaethol Cymru

1930 Alegoriau o Fusnesau Drapery

1968 Tri Lletraws (Cerdded Mewn)

1975 Awen

Map Ar-lein o Gelf Gyhoeddus

Sut i gyrchu'r map celf gyhoeddus:

- Ymweld: <http://ishare.caerdydd.gov.uk/myCardiffWelsh.aspx>. Dewiswch: 'categoriâu dangos map', 'yr amgylchedd', 'celf cyhoeddus'.

Llinell Amser Celf Gyhoeddus Caerdydd

1992 Gorsaf Gudd

1994 Fflach Las, Bocs Pŵer a Darnau Rhwyl

1995 Golygfa Breifaf

1997 Billy y Morlo

Datblygu'r Gofrestr

Mae'r Gofrestr Celf Gyhoeddus ar hyn o bryd yn cynnwys gwybodaeth yn gysylltiedig â 207 darn o waith celf. Mae rhai bylchau yn y wybodaeth sydd wedi'i chasglu ac yn sicr bydd darnau o waith celf ledled y Sir sydd heb eu nodi eto.

Mae nifer o ddarnau o waith celf gyhoeddus yn rhoi cipolwg ar hanes a datblygiad Caerdydd, yn amrywio o'r delwau o ffigurau amlwg o hanes y ddinas, i ddarnau o waith celf sy'n dangos treftadaeth safleoedd a darnau sy'n datgelu hanes lleol. Un o nodau'r gofrestr yw darparu rhagor o wybodaeth ar gyfer pob darn o waith celf, gan gynnwys cipolwg ar bwrpas y gwaith celf, neu'r stori tu ôl i'w gomisiynu.*

Meinciau Bwystfilod

Gwen Heeney 1994
Parc y Glannau a Chei Britannia

Cafodd y naw mainc bric cerfiedig eu hysbrydoli gan y creaduriaid a ddisgrifir yng ngherdd Dylan Thomas 'The ballad of the long legged bait'.*

Cyswllt map

Mae Datblygu'r Gofrestr yn broses barhaus a bydd angen mewnbwn gan ystod eang o ffynonellau a cheisir gwybodaeth yn gysylltiedig â:

- Gwybodaeth goll am ddarnau o waith celf yn y Gofrestr
- Darnau o waith celf nad ydynt yn y Gofrestr ar hyn o bryd
- Cefndir am ddiben / hanes y tu ôl i'r gwaith celf

Mae'r manylion yn y Gofrestr yn cynnwys y wybodaeth fwyaf cyson sydd ar gael ar y pryd. Efallai bydd rhai camgymeriadau yn gysylltiedig â theitlau gwaith celf, dyddiadau datgelu neu wybodaeth am yr artist.

Gellir anfon manylion am unrhyw addasiadau neu wybodaeth ychwanegol i publicart@caerdydd.gov.uk

Llinell Amser Celf Gyhoeddus Caerdydd

2000 Yr Wy Mawr

2005 Canolfan Mileniwm Cymru

2007 3 Hirgylch ar gyfer 3 Loc

2009 Cynghrair

Y Gofrestr

3 Hirgylch ar gyfer 3 Loc

Felice Varini 2007
Morglawdd Bae Caerdydd

Delwedd anamorffig yw'r gwaith celf sydd ddim ond yn gallu cael ei weld fel tri chylch cyflawn o un safle ar Forglawdd Bae Caerdydd.

Man Cwrdd ar y Plinth

Richard Harris 2006
Y Senedd, Stryd Pen y Lanf

Mae'r ardal eistedd crwm yn rhoi lle clos i bobl eistedd a threulio amser ac mae wedi ei adeiladu o'r un llechi ag a ddefnyddir yn y Senedd i gyd.

Golygfa Breifat

Kevin Atherton 1995
Ffordd Gyswllt Butetown yr A4232

Sefwch y tu ôl i'r delw efydd a mwynhewch yr olygfa hon drwy sffêr ddur gwrthstaen yr Eglwys Norwyaidd sydd wedi ei lleoli gyferbyn â Bae Caerdydd.

Pont Cei'r Anturiwr

Andrew Rowe 1999
Cei'r Anturiwr, Basn y Rhath

Mosaig Cei Anturwyr a rhwyllau maes parcio

David Mackie ac Andrew Rowe 1999
Cei'r Anturiwr, Basn y Rhath

Mosaig a Rheilins Ysgol Gynradd Albany

Cindy Ward 2005
Albany Road

Yr Holl Ddwylo

Brian Fell 2001
Heol y Tollty

Mae 'All Hands' wedi ei leoli ar lwybr hanesyddol Camlas Morgannwg ac mae'n darlunio'r gweithwyr camlas yn tynnu eu cychod yn eu blaen gyda rhaffau trymion.

Alegoriau o Fusnesau Drapery

Percy Thomas a'i Fab Son 1930
Howells, Heol Eglwys Fair

Alegoriau o Lenyddiaeth, Caligraffi ac Argraffu

William Taylor 1896
Yr Hen Lyfrgell, Ynys yr Aes

Alegoriau o Feddyginiaeth, Cyfraith ac Amaethyddiaeth

Percy Thomas a'i Fab 1938
Adeilad Bute, Y Ganolfan
Ddinesig

Alegoriau o Astudiaeth a Rhethreg

William Taylor 1896
Yr Hen Lyfrgell, Heol y Drindod

Cynghrair

Jean-Bernard Metais 2009
Plas yr Aes

Gan gyfeirio at brif rôl y mor yn hanes economaidd y ddinas, mae'r cylch 'Alliance' yn cynnwys hylif gweladwy sy'n esgyn a disgyn gyda symudiad y llanw.

Cofrestr Celf Gyhoeddus Caerdydd

Angelina Street

Ray Smith 2004
Angelina Street

Mae'r rheiliau dur a'r platiau efydd yn adlewyrchu defnydd y caeau chwarae cyfagos ac wedi eu dylunio mewn cydweithrediad â phreswylwyr lleol a phlant ysgol.

Wal yr Anfeiliaid

Thomas Nicholls 1888
Alexander Carrick 1931
Heol y Castell

Yn wreiddiol roedd naw anifail ar y Wal ac roedd wedi ei lleoli y tu allan i Gastell Caerdydd. Ychwanegwyd chwe anifail newydd pan gafod ei symud i'w lleoliad presennol yn y 1920au.

Wal Anfeiliaid (Century Wharf)

Gitta Gschwendtner 2009
Llwybr Afon Taf,
Century Wharf

Mae'r wal yn cynnwys 1000 o flychau adar ac ystlumod sydd wedi creu cynefin newydd i fywyd gwylt ar lannau Afon Taf.

Antarctig 100 - Cofeb Capten Scott

Jonathon Williams 2003
Parc y Glannau, Bae Caerdydd

Mae'r cerflun mosaig yn edrych allan dros y fan yn y Bae ble hwyliodd y Terra Nova, llong Capten Scott, allan o Gaerdydd yn 1910 ar ei mordaith angheuol i Begwn y De.

Atlantig

Doug Cocker 1991
Tyndall Street

Atlantic Echo

Dan Archer 2000
Ocean Way

Awen

Charles I'Anson 1975
Coleg Cerdd a Drama Cymru,
Heol y Gogledd

Rheiliau Balconi

Andrew Rowe 2001
Plastai Bute, Schooner Way

Paneli'r Bae

Martin Williams 1993
Parc y Glannau

Mae'r pob panel teracota sydd wedi ei osod ar waelod deuddeg lamp stryd a leolir o gwmpas Bae Caerdydd yn darlunio agwedd wahanol o ddiwylliant Gymreig.

Meinciau Bwystfilod

Gwen Heeney 1994
Parc y Glannau a Chei Britannia

Cafodd y naw mainc bric cerfiedig eu hysbrydoli gan y creaduriaid a ddisgrifir yng ngherdd Dylan Thomas 'The ballad of the long legged bait'.

Billy y Morlo

David Petersen 1997
Parc Fictoria

Wedi iddo gael ei achub o rwydi cwch pysgota a weithiai o Ddociau Caerdydd, bu 'Billy' y morlo'n byw yn Llyn Parc Fictoria o 1912 tan ei farwolaeth yn 1939.

Pont Ddu

Bradley Woods ac
Andrew Hartford 2004
Adamsdown Lane

Roedd yr artistiaid yn gweithio gyda phobl ifanc o'r ganolfan gymuned leol i wella cyflwr y llwybr allweddol hwn rhwng cymunedau Adamsdown a Sblot.

Fflach Las, Bocs Pŵer a Darnau Rhwyl

John Gingell 1994
Tyndall Street

Mae dylunio artistig wedi helpu i droi'r is-orsaf ddominyddol a hynod amlwg hwn yn dirnod cadarnhaol ac adnabyddus i'r ddinas.

Cwlwm Hwylraff

Andrew Rowe 2000
Havannah Street

Defnddiwyd i glymu llongau a chychod i'r dociau, mae'r cerflun efydd hwn yn adlewyrchu treftadaeth Bae Caerdydd fel un o borthladdoedd allforio glo mwyaf blaenllaw y byd.

Tu Allan Adeilad - 36 i 38 Heol-y-Frenhines

Heol-y-frenhines

Murlun Siopau Burnham Avenue

Kyle Legall 2007
Burnham Avenue

Bust of Pallas Athena

William Taylor 1896 Yr
Hen Lyfrgell, Yr Aes

Gwaith Stryd Bute

Andrew Rowe, David Mackie a
Heather Parnell 2001
Stryd Bute

Mae'r slabiau pafin a'r bolardiau dur sydd wedi eu lleoli ar hyd Bute Street yn cynrychioli chwe thema o'r gymuned leol, gan gynnwys: chwedlau lleol, tirnodau a masnach.

Cader Idris

William Pye 1999
Gwarchodfa Gwlyptiroedd, Bae
Caerdydd y

Cafodd y cerflun gwenithfaen ei ysbrydoli gan fynyddoedd, llynnoedd a dyffrynnoedd Cymru a Chadair Idris yn benodol.

Mynedfa Parc y Gamlas

Martin Williams 1994
James Street

Mae'r pedwar panel a leolir ar lwybr hanesyddol Camlas Morgannwg yn adlewyrchu cloddio am lo yn Nyffrynoedd De Cymru a'i allforio o Ddociau Caerdydd.

Tŵr Cloc Castell Caerdydd

William Burges 1873
Heol y Castell

Mae saith ffigur yn nhŵr y cloc yn cynrychioli saith planed a'r duwiau Rhufeinig sy'n gyfatebol â nhw. Mae pob un yn dal eitem sy'n berthnasol i'w harwydd sodiac.

Mosaig Gorsaf Caerdydd Canolog

Rob Turner
2003 Sgwâr
Canolog

Mae'r mosaigs dwyieithog hyn yn darlunio'r amrywiaeth o bobl wahanol sydd wedi gweithio yng Ngorsaf Ganolog Caerdydd a defnyddio'i gwasanaethau drwy gydol y ganrif ddiwethaf.

Arena Ryngwladol Caerdydd

Alan Dawson Associates 1993
Heol Mary Ann

Cargoes

Brian Fell 2000
Stryd Bute a Stuart Street

Mae'r gwaith celf yn cynnwys 21 cerflun sydd wedi eu lleoli ar yr adeiladau o gwmpas Cei'r Fôr-Forwyn ac maent yn cynrychioli amrywiol rannau o'r gerdd 'Cargoes' gan John Masefield.

Modrwy Geltaidd

Harvey Hood 1993
Plass Roald Dahl

Mae'r cylch yn nodi dechrau Taith y Taf sy'n 55 milltir rhwng Aberhonddu a Chaerdydd. Mae'r arwyneb gweadog yn cynnwys manylion gan gynnwys siartiau'r llanw sy'n gysylltiedig â Dociau Caerdydd.

Y Farchnad Ganolog

Andrew Handyside and Co 1891
Heol y Drindod

Rheilins Century Wharf

2009
Dumballs Road

Setiau Gwyddbwyll

Bedwyr Williams 2009
Ynys yr Aes

Mae'r pedwar Bwrdd Gwyddbwyll ar gael at ddefnydd unrhyw un a gallwch fenthyg darnau gwyddbwyll o'r Ganolfan Groeso gerllaw yn yr Hen Lyfrgell.

C-Interludes

Philip Bews a Diane Gorvin 2003
Rhodfa Lloyd George

Mae darnau celf sydd wedi eu lleoli mewn pum man ar hyd Rhodfa Lloyd George, yn cyfleu natur morwrol yr ardal ac wedi eu haddurno â cherfluniau efydd fel pysgol a gwylanod.

Tŵr Cloc Neuadd y Ddinas

Albert Hodge 1904
Neuadd y Ddinas, Y Ganolfan Ddinesig

Glo, Dur a Dŵr

David Petersen 1988
Neuadd y Sir, Heol Hemingway

Wedi ei ysbrydoli gan hanes glofaol, dur a dŵr yr ardaloedd. Mae'r pigynnau'n cynrychioli mastiau'r llongau ac mae'r darn canol yn cynnwys wagenni glo mewn rhes yn aros i gael eu dadlwytho.

Masnach a Diwydiant

Paul Raphael Montford 1904
Llysoedd Barn, Y Ganolfan Ddinesig

Cylch Cwmpawd

Sebastien Boyesen 1997
Junction Lock, Cei Britannia

Mae'r mosaig gwenithfaen yn cofnodi alldaith Capten Scott i Begwn y De yn 1910. Mae'r arysgrif yn darllen fel hyn: "To strive, to seek, to find and not to yield".

Cysylltu 4 neu 5

Adrian Stewart 2009
Pont Rheilffordd Stryd Wood

Deconstruct

Philip Chancer 1995
Parc y Cefnfor

Deep Navigation

Stefan Gec 2000
Plass Roald Dahl

Ar y golofn gyntaf mae enwau'r holl byllau glo De Cymru a oedd yn gweithio yn 1964. Mae'r ail golofn yn nodi'r porthladdoedd yr oedd Caerdydd yn allforio glo iddynt.

Seddi Delta Street

Andrew Rowe a
Simon Fenoulhet 2010
Delta Street

Drift of the Curlews

Sally Ann Matthews 2000
Havannah Street

Mae'r haid o ylfinirod efydd wedi eu lleoli wrth ymyl Gwarchodfa Gwlypdir Bae Caerdydd ac maent yn adlewyrchu'r bywyd gwylt llewyrchus yn yr ardal.

Ffynnon Yfed

Wills Brothers 1860
Y Brodordy

Yn wreiddiol roedd y ffynnon yfed yn rhan o Neuadd y Dref yn Heol Eglwys Fair a chafodd ei hail-leoli pan chwalwyd yr adeilad yn 1914.

Ecwiti

J. A. Stevenson 1927
Gorllewin Stryd Bute

Gwesty Etap

Graham Jones 2007
Tyndall Street

Arena Digwyddiadau

Howard Bowcott 1993
Runway Road, Pengam Green

Mae'r ardal wedi cael ei dylunio i ffurfio man perfformio awyr agored naturiol. Mae'r blociau cerrig a chyfuchliniau'r lleiniau glaswellt yn darparu man eistedd o gwmpas y llwyfan ganolog.

Cofeb Rhyfel Ynysoedd Falkland

1983
Gerddi Alexandra

Cofeb i ddynion Caerdydd a laddwyd wrth ymladd yn ystod Rhyfel y Malvinas yn 1982.

Grŵp Teulu

Robert Thomas 2005
Churchill Way

Ffens a Gatiau

Jeremy Waygood 1995
Adelaide Street

Fitzhamon Embankment

Andrew Rowe, David Mackie a Heather Parnell 2007
Fitzhamon Embankment

Mae'r pedwar cerflun hyn wedi eu hysbrydoli gan breswylwyr a phlant ysgol lleol o Riverside, ac maent yn cynrychioli hadau a sbeisys a ddefnyddir mewn ryseitiau lleol.

Troi

Andrew Small 2010
Plymouth Street, Heol-y-frenhines

Canopi Ffynnon - Gerddi Grange

MacFarlanes of Glasgow 1909
Gerddi Grange

Yn wreiddiol roedd ffynnon yfed o dan y canopi sy'n un o'r ddwy enghraifft sy'n weddill a roddwyd i'r ddinas yn gynnar yn y 1900au.

Canopi Ffynnon - Parc Fictoria

MacFarlanes of Glasgow 1908
Parc Fictoria

Yn wreiddiol roedd ffynnon yfed o dan y canopi sy'n un o'r ddwy enghraifft sy'n weddill a roddwyd i'r ddinas yn gynnar yn y 1900au.

O'r Pwll i'r Porthladd

John Clinch a Jon Buck 2005
Parc y Glannau

Mae'r gwaith celf yn dathlu'r holl wŷr a gwragedd hynny a ffurfiodd ddolen yn y gadwyn rhwng cloddio am lo yn y cymoedd a'i allforio o Ddociau Caerdydd.

Twndis a Mwg

Andrew Hazell 2004
Heol Hemingway

Porth Caerdydd

Jane Kelly 1997
Pont Droed Pellett Street

Gerddi Courtmead Gardens

Andrew Rowe, David Mackie a
Heather Parnell 2006
Court Road

Merch

Robert Thomas 2005
Gerddi Gorsedd

Cofeb Rhyfel Gerddi Grange

Henry Charles Fehr 1920
Gerddi Grange

Teyrnged Cerflun Gren

Nia Wyn Jones 2008
Adeilad Media Wales, Heol y Parc

Darnau Diwydiannol - Rhodfa Lloyd George

2001
Rhodfa Lloyd George

Mosaig Ysgol Kitchener

Kate Derbyshire 1998
Kitchener Road

Mae'r mosaig wedi ei seilio ar yr hwyl gall blant ei gael yn y maes chwarae bod hi'n heulog neu'n ddiwrnod glawog.

Standiau Lamp

Llysoedd Barn, Y Ganolfan Ddinesig

Lampstandards

Tess Jaray a Tom Lomax 1994
Cei Britannia

Cyfeiriad at strwythurau morwrol fel craeniau a mastiau yw'r goleuadau stryd cain hyn. Maent wedi eu lleoli ar hyd Glannau Dŵr Bae Caerdydd ym Masin y Rhath a Pharc Britania.

Tirnod

Pierre Vivant 1992
Cylchfan Tyndall Street / Ocean Way

Mae'r casgliad hwn o siapau geometrig a wnaed o arwyddion traffig wedi creu tirnod nodedig sy'n cael ei alw'n 'Magic Roundabout' yn lleol.

Nodwedd Dŵr Sgwâr Landsea

Jo Johnson Landscape Architects
2000
Sgwâr Landsea

Yn dwt yng nghalon Bae Caerdydd, mae'r nodwedd dŵr hwn yn ffurfio canolbwynt ar gyfer sgwâr cyhoeddus bychan.

Goleudy

Mark Renn a Mick Thacker 2009
Gorsaf Heddlu Bute Town

Colofnau Golau - Y Swyddfa Gymreig

Heol y Coleg, Y Ganolfan Ddinesig

Cofeb Rhyfel Llandaf

William Goscombe John 1924
Lawnt y Gadeirlan, Llandaf

Edrych I'r Ddau Gyfeiriad

David Kemp 2001
Rhodfa Lloyd George

Loudoun Square Hoardings

Anthony Brito ac Kyle Legall 2008
Sgwâr Loudoun, Butetown

Llys Ynadon

Louise Shenstone ac
Adrian Butler 1993
Fitzalan Place / Moira Terrace

Mae'r mosaig naw metr o uchder hwn yn addurno Llys Ynadon Caerdydd. Mae'r ffigur cyfiawnder wedi ei amgylchynu gan symbolau sy'n cynrychioli trefn a chydbwysedd.

MCofeb Rhyfel Barics Maendy

Sir Edwin Lutyens 1924
Whitchurch Road

Parc Maltings

Avtarjeet Danjhal 1993
Lewis Road / East Tyndall Street

Map o Llandaf

Angela Davies 1981
High Street, Llandaf

Wal Tref Ganoloesol

Kathy Dalwood and Anne Smyth 2009
Canolfan Dewi Sant

Wedi ei leoli ar y lwybr Wal y Dref Ganoloesol, mae'r gweithiau celf hyn yn cyfeirio at dreftadaeth hanesyddol Caerdydd gan gynnwys ei rôl fel canolfan fasnach a phorthladd masnach.

Cofeb i Sgwadron 614

Ieuan Rees 1996
Runway Road, Pengam Green

Mae'r garreg las pennant yn nodi safle blaenorol Maes Awyr Caerdydd (Pengam) ac yn coffau Sgwadron Ategol y Llu Awyr Brenhinol 614 a wasanaethai yn ystod yr Ail Ryfel Byd.

Cofeb i Wirfoddolwyr o Gymru yn Rhyfel Sifil Sbaen

1992
Gerddi Alexandra

Cafodd y gwaith celf coffaol hwn ei gyflwyno i'r gwirfoddolwyr Cymreig dros ryddid a ddiogelodd democratiaeth yn ystod Rhyfel Cartref Sbaen, 1936 - 1938"

Cofeb Rhyfel Morwr Masnachol

Brian Fell (Mosaig gan Loiose Shenstone ac Adrian Butler) 1996
Harbour Drive, Bae Caerdydd

Mae'r cerflun yn cyfuno corff llong o fewn siâp wyneb heb fod o gyfnod arbennig. Y mae'n gofeb i'r Morwyr Masnachol o Dde Cymru a wasanaethodd yn ystod yr Ail Ryfel Byd.

Rheilins Lôn y Felin

Diane Maclean 1995
Lôn y Felin

Cerflun Gardd y Mileniwm

Malcolm Robertson 2000
Ysbyty Prifysgol Cymru

Llwybr Afon y Mileniwm

The Pioneers 1999
Llwybr Afon y Mileniwm

Llygad y Meddwl

Peter Randall-Page 2007
Plas y Parc

Wedi eu gwneud o 1000 o deils teracota a grefftiwyd yn unigol, rhaid sefyll union tu allan i fynedfa'r adeilad i werthfawrogi effaith cyflawn y patrwm.

Glowr

Robert Thomas
2005 Heol-y-Frenhines

Cloddio

Albert Hodge 1912
Adeilad Morgannwg, Y Ganolfan
Ddinesig

Monorail

Sokari Douglas Camp 1995
Adamscroft Place,
Railway Embankment

Mosaig - Gerllaw Ysgol Gynradd Mount Stuar

The Pioneers 1994
Stuart Street

Mosaig - Tharsis Close

Tharsis Close

Mam a Mab

Robert Thomas
2005 Heol-y-frenhines

Pyst Milltir y Rhwydwaith Seiclo Cenedlaethol

Jon Mills
Ledled y Ddinas

Ceir pedwar gwahanol ddyluniad o garreg filltir. Yn y fersiwn hwn 'Y Goeden Ffosil' ceir ffurf coeden haniaethol ac mae'n cynnwys amrywiaeth o ffosiliau sy'n darlunio treigl amser.

Dewis Naturiol

Adrian Moakes 2006
Rover Way, Pengam Green

Llywio

Albert Hodge 1912
Adeilad Morgannwg, Y Ganolfan Ddinesig

Nereid

Nathan David 1996
Y Brodordy

Gardd Goffa Newtown

David Mackie 2005
Tyndall Street

Roedd Newtown, a gafodd ei chwalu yn 1966, yn gartref i gannoedd o wŷr a gwragedd a ddaeth drosodd o'r Iwerddon i gwblhau'r gwaith o adeiladu Doc Bute.

Stondinau Lamp Obelisk

Gorsedd Gardens Road

Palisâd

Denys Short 1991
Parc y Glannau, Bae Caerdydd

Mae pwrpas ymarferol i'r cerflun dur gwrthstaen gloyw hwn sef cuddio a diogelu'r offer hydrologig ar gyfer gathiau loc Basin y Rhath gerllaw.

Carreg Panorama

Jonah Jones 1993
Sgwâr Landsea

Mae pegiau efydd yn nodi cyfeiriad y cyrchfannau sy'n gysylltiedig â Chaerdydd, o Benarth gerllaw ac Ynys Echni i ardaloedd fel Nantes a Stuttgart.

Peace Sculpture

Anton Agius 2001
Neuadd y Ddinas, Prif Fynedfa

Mae'r cerflun yn coffau'r rhai hynny a orymdeithiodd o Gaerdydd i RAF Greenham Common yn 1981 i wrthdystio yn erbyn defnyddio'r ardal ar gyfer lleoli taflegrau cruise.

Parc Poced Pengam

Mick Petts 2000
Ffordd Pengam

Siopau Pentyrch

Angelo Bellandi 2004
High Corner,
Pentyrch

Seddi Stryd Pentyrch

Ann Catrin Evans 2008
Pentyrch Street

Pobl fel Ni

John Clinch 1993
Sgwâr Tacoma, Cei'r Fôr-forwyn

Mae'r cerflun yn dathlu'r bobl a oedd yn byw a gweithio yn nociau Caerdydd yn hwyr yn y 19 ganrif ac yn gynnar yn yr 20 ganrif.

Adeilad y Pierhead

William Frame 1896
Roald Dahl Plass

Ton y Golomen

Martin Smith 2003
Gorsaf Ganolog, Sgwâr Canolog

Yn seiliedig ar y cymeriadau sy'n byw yn yr adeilad, mae naw colomen yn eistedd mewn rhes uwch ben cloc yr orsaf reilffordd gan godi a fflapio'u hadenydd tra bo trê'n bach tegan yn rhedeg heibio.

Bardorniaeth a Cherddoriaeth

Paul Raphael Montford 1906
Neuadd y Ddinas, Y Ganolfan
Ddinesig

Cyfrinacahu'r Postion

Jane Edden 2009
Yr Aes

Wedi'i leoli mewn 12 lleoliad ar hyd Yr Aes, mae'r bolardiau hyn yn cynnwys bydoedd bychan tri dimensiwn ynddyn nhw. Edrychwch drwy'r twll i weld y tu mewn iddynt.

Cerrig y Cei

Howard Bowcott 2001
Dwyrain Stryd Bute

Cofeb Rhyfel Radur

Alfred Turner
Heol Isaf / Kings Road

Cregyn Cyllyll Môr

Amber Hiscott and David Pearl 2008
Sgwâr Callaghan

Y Ddraig Goch

David Petersen 1984
Adeilad Bute, Y Ganolfan Ddinesig

Gwarcheidwaid Celf

Dhruva Mistry 1990
Amgueddfa ac Oriol Genedlaethol
Cymru, Plas y Parc

Cerflun Cerfwedd

Edward Bainbridge Copnall 1961
Adeilad Redwood, Y Ganolfan Ddinesig

Uwch ben mynediad Ysgol Fferylliaeth
Cymru Prifysgol Caerdydd mae
cerflun sy'n dangos hen berson mewn
toga yn estyn allan dros wyddonydd
a nyrs.

Esiteddle Rhiannon

Gwen Heeney 1999
Barquentine Place

Hwyliau

Richard Thornton 1996
Parc Manwerthu Bae Caerdydd

Gwyddonaeth ac Addysg

Donald McGill 1906
Llysoedd Barn, Y Ganolfan Ddinesig

Cofeb Scott

F. C. Bowring
1915 Llyn Parc y
Rhath

Mae tŵr y cloc yn coffau all-daith
angheuol Capten Scott i Begwn y De
yn 1910. Gellir gweld model o'i long
y Terra Nova ar gopa'r tŵr.

Seddi - Discovery House

Alan Evans 1997
Dwyrain Stryd Bute

Gorsaf Gudd

Eilis O'Connell 1992
Ffordd Pengam

Llong mewn Potel

Melissa Gibbs 2004
Windsor Esplanade

Dolenni Cudd

Ian Randall 2000
Parc Cymunedol Grangemore

Nenlinell

Cecile Johnson Soliz 1999
Heol Eglwys Fair / Lôn y Felin

Dreigiau'n Cysgu

William Goscombe John 1904
Prifysgol Cymru, Y Ganolfan
Ddinesig

Mosaigiau Somerset Street

Maureen O'Kane 2010
Somerset Street

Cofeb Rhyfel De Affrica

Albert Toft 1909
Rhofda'r Brenin Edward VII

Pont Rheilffordd Splott Road

Andrew Smith 2010
Splott Road

Cofeb Rhyfel Llanelirwg

Heol Casnewydd / Chapel Row

Cerflun o Aneurin Bevan

Robert Thomas
1987 Heol-y-Frenhines

Cerflun o David Lloyd George

Michael Rizzello 1960
Gerddi Gorsedd

Cerflun o Gareth Edwards

Bonar Dunlop 1982
Canolfan Dewi Sant

Cerflun o Godfrey, Is-Iarll Cyntaf Tredegar

William Goscombe John 1909
Lawnt Neuadd y Ddinas

Cerflun o Fenyw Roegaidd

1920
Heol Eglwys Fair

Cerflun o Henry Austin (Arglwydd Aberdâr)

Herbert Hampton 1898
Gerddi Alexandra, Y Ganolfan Ddinesig

Cerflun o Ivor Novello

Peter Nicholas 2009
Plass Roald Dahl

Cerflun o James Rice Buckley

William Goscombe John 1926
Lawnt y Gadeirlan, Llandaf

Cerflun o Jim Driscoll

Philip Blacker 1997
Teras Bute

Cerflun o John Batchelor

James Milo Griffith 1886
Yr Aes

Cerflun o John Cory

William Goscombe John 1906
Gerddi Gorsedd

Cerflun o Joyance

William Goscombe John 1899
Parc Thompson

Cerflun o'r Barnwr Gwilym Williams

William Goscombe John 1910
Llysoedd Barn, Y Ganolfan Ddinesig

Cerflun 'r Arglydd Ninian Crichton Stuart

William Goscombe John 1919
Gerddi Gorsedd

Cerflun o Syr Tasker Watkins VC

Roger Andrews 2009
Westgate Plaza, Heol y Porth

Cerflun o Ail Ardalydd Bute

John Evan Thomas 1853
Sgwâr Callaghan

Cerflun o Drydydd Ardalydd Bute

James Pittendrigh Macgillivray 1930
Gerddi'r Brodordy

Rhwyllau Stryd - Adeilad y Cynulliad Cenedlaethol

Alan Evans 1993
Dwyrain Stryd Bute

Gan ffurfio rhan annatod o ddyluniad yr adeiladau, mae'r griliau awyru hyn yn cynyddu mewn maint a chymhlethdod wrth iddynt agosáu at y brif fynedfa.

Gwydr Lliw Stuttgart

Yr Athro Hans Gottfried Von
Stockhausen 1985
Yr Aes (Neuadd Dewi Sant)

Yn Neuadd Dewi Sant mae gwydr
lliw a gyflwynwyd i Gaerdydd gan
bobl Stuttgart fel symbol o
gyfeillgarwch rhwng y ddwy ddinas.

Map Cerfwedd Llwybr Taf

Harvey Hood 1993
Plass Roald Dahl

Mae'r map tirwedd hwn yn dylunio
Taith y Taf rhwng Caerdydd ac
Aberhonddu. Fel rhan o bâr sy'n
cyfateb â'i gilydd, mae'r ail ddarn
celf i'w ganfod ar ddiwedd y daith
yn Aberhonddu.

Canolfan y Fyddin Dirioogaethol

Petersen Studios 1998
Adam Street

Yr Wy Mawr

Rachel Joynt 2000
Henke Court, Schooner Way

Croes y Ddinas

1897
Lawnt y Gadeirlan, Llandaf

Carreg Rhodd Bywyd

2007
Gerddi Alexandra, Y Ganolfan
Ddinesig

Calon Cymru

Alexander Beleschenko 2006
Harbour Drive (Y Senedd)

Rheiliau The Marl

The Marl, Ferry Road

Y Môr yn derbyn yr Hafren

Paul Raphael Montford 1906
Neuadd y Ddinas, Y Ganolfan
Ddinesig

Cyfrinachau Caerdydd

Lesley Kerman 2009
Dewi Sant 2

Y Peiriant Amser Gwario a'r Triphid

Andrew Small 2009
Caeau Anderson

Afon Taf, Rhymini ac Elái

Henry Poole 1906
Neuadd y Ddinas, Y Ganolfan Ddinesig

Tri Lletraws (Cerdded Mewn)

Barbara Hepworth 1968
Corbett Road

Llanw'r Deiamwntiau Duon

Lilian Roosenboom 2001
Sgwâr Callaghan

Mae'r llwybr cerdded yn dwyn ynghyd agweddau hanesyddol a chyfoes o economi'r ddinas ac yn symboleiddio
(1) trawsgludo glo a (2) throsglwyddo data drwy gyfrwng rhwydweithiau o ffibrau optig.

Sedd Wal Marc y Llanw

Meic Watts 1992
Parc y Glannau

Mae'r gyfres o farciau tebyg i ffosilau ar y wal yn adlewyrchu tregl amser. Mae'r gwaith celf yn cynnwys pennill morwrol a ysgrifennwyd mewn un deg saith o ieithoedd gwahanol.

Ceilig o Gwynt Treillong

Andrew Hazell 1997
Stuart Street

Rhwyllau Coed - Lôn y Felin

Diane Maclean 1995
Lôn y Felin

Coeden yn y Bae

Angharad Pearce Jones 2005
Harbour Drive

Triphig

William Pye 2000
Plass Roald Dahl

Mae'r gwaith celf wedi ei leoli mewn pydew dwfn siâp D a oedd yn cael ei ddefnyddio'n hanesyddol ar gyfer tafoli lefelau dŵr yn y y Basn Hirgrwn cyfagos.

Undeb y Gweithwyr Siopau, Dosbarthu a Gwaith Perthynol

Louise Shenstone ac
Adrian Butler 1987
Llwybr y Gadeirlan

Undod a Gwladgarwch

Henry Poole 1906
Neuadd y Ddinas, Y Ganolfan
Ddinesig

Mannau Agored Dinesig

Jeremy Waygood 1999
Parc Cymunedol Grangemore

Canolfan Mileniwm Cymru - Ffasâd yr Adeilad

Geiriau Gwyneth Lewis 2005
Plass Roald Dahl

Mae'r llythrennau mawr celtaidd yn llunio dwy arysgrif: "CREU GWIR FEL GWYDR O FFWRNAIS AWEN" ac "IN THESE STONES HORIZONS SING" (YN Y CERRIG CANU GORWELION)

Canolfan Mileniwm Cymru - Rhaedr Iw

Amber Hiscott 2005
Plass Roald Dahl

Mae'r gwaith gwydr mewn hwn yn rhaedru o'r ystafelloedd digwyddiadau ar dop Canolfan y Mileniwm i lawr i'r siop goffi islaw.

Canolfan Mileniwm Cymru - Dodrefn Drysau

Ann Catrin Evans 2005
Plass Roald Dahl

Mae dolenni'r prif ddrysau yn seiliedig ar offerynnau cerdd. Mae'r patrwm ar y platiau gwthio yn deillio o'r crychdonni ar dywod gan y llanw o gwmpas arfordir Cymru.

Canolfan Mileniwm Cymru - Amlygiad Gwydr Allanol

Amber Hiscott 2005
Plass Roald Dahl

Cwr y Dŵr

Howard Bowcott 2006
Galleon Way

Mae'r cerflun tri medr o uchder wedi ei ffurfio o filoedd o lechi unigol a chafodd ei adeiladu'n gyfan gwbl â llaw a saif yn un o'r tri phwll dŵr.

Y Twr Dŵr - Bae Caerdydd

William Pye 2000
Plass Roald Dahl

Wedi ei leoli ger y mynedfa i Plass Roald Dahl, mae'r tŵr dŵr 70 troedfedd hwn wedi bod mewn rhaglenni Dr Who a Torchwood ar y teledu.

Tyrrau Dŵr - Sgwâr Callaghan

Amber Hiscott and David Pearl 2000
Sgwâr Callaghan

Mae'r tyrau saffir las o aliniwm wedi cael eu torri â laser gyda chynllun sy'n cyfleu dŵr yn tasgu a sbasio.

Plac Glan y Dŵr

Jeremy Waygood 1998
Seager Drive

Marc y Dŵr

Charles Quick ac Alan Rogers 1995
Rhodfa Lloyd George

Welsh Dragon - City Hall

Henry Charles Fehr 1906
Neuadd y Ddinas, Y Ganolfan Ddinesig

Postyn Milltir Cymreig y Mileniwm

Andrew Rowe 2007
Plass Roald Dahl

Ceir pedwar gwahanol ddyuniad o garreg filltir wedi eu lleoli ar hyd y wlad. Mae'r fersiwn hyn yn seiliedig ar themau'r treftadaeth morwrol a diwydiannol.

Cofeb Genedlaethol Cymru y Falklands

2007
Gerddi Alexandra, Y Ganolfan Ddinesig

Cofeb Rhyfel Genedlaethol Cymru

Sir J. Ninian Comper 1928
Gerddi Alexandra, Y Ganolfan Ddinesig

Sgwâr West Close

Nina Edge and David Mackie 1993
West Close, Butetown

Cofeb Rhyfel yr Eglwys Newydd

1920
Velindre Road, Yr Eglwys Newydd

Y Wraig ar don y Môr

Graham Ibbeson 1993
Dociau Sych, Bae Caerdydd

Cloc Willows

Andrew Hazell 2000
Sgwâr Tacoma, Cei'r Fôr-forwyn

Clawdd y Gwynt

Danny Lane 2006
Y Senedd, Harbour Drive

Er eu bod yn agos at Y Senedd, mae'r pum rhes cyfochrog o dri deg a dwy elfen wydr fertigol yn adleisio cynllun yr adeilad drwy fod yn dryloyw ac yn athraidd.

Rhwyllau Ffenestri

Andrew Rowe 2000
Stuttgarter Strasse

Heb Le

Sculptureworks 2011
Heol Charles

Yn wreiddiol roedd Heol Charles yn stryd breswyl brysur â siopau, swyddfeydd bywiog ac amrywiaeth o fasnach a gwasanaethau. Mae Without Place yn rhoi arlliw o orffennol diwylliannol Heol Charles.

Cerflun Pren - Parc Bute 1

David Williams 2004
Parc Bute

Cerflun Pren - Parc Bute 2

2007
Parc Bute

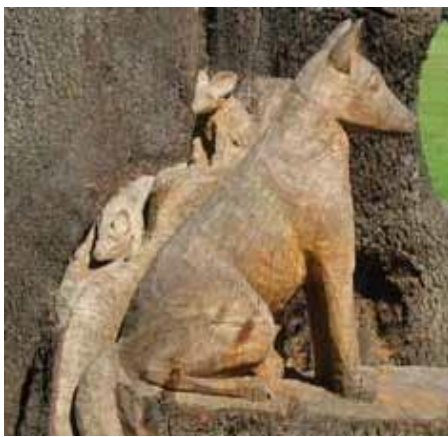
Cerflun Pren - Parc Bute 3

Parc Bute

Cerflun Pren - Ceninn Pedr

Nansi Hemmings 2007
Parc Bute

Cerflun Pren - y Cadno a'r Gwdihw

Nansi Hemmings 2004
Parc Bute

Cerflun Pren - Gerddi Grange

David Griffiths 2005
Gerddi Grange

Cerflun Pren - Y Dyn Gwyrdd

Dave King
Parc Thompson

Cerflun Pren – Y Dwrgi a’r Barcud Coch

Dave King 2004
Parc Bute

Cerflun Pren - Parc y Rhath

Parc y Rhath

Cerflun Pren - Parc y Rhath BFG

Parc y Rhath

Cerflun Pren – Teyrnged i Dwynwen

Jayne Sparks 2004
Parc Bute

Cerflun Pren - Cnocell y Coed

Nansi Hemmings 2007
Parc Bute

Mainc Felen

Andrew Rowe 1999
Longueil Close

Cysylltiadau

Os oes gennych unrhyw ymholiadau cyffredinol yn gysylltiedig â'r ddogfen hon, cysylltwch â'r

**Creu lleoedd
Cynllunio Strategol
Cyngor Caerdydd
Neuadd y Sir
Glanfa'r Iwerydd
Cyngor Caerdydd
CF10 4UW**

E-bost: publicart@caerdydd.gov.uk

Diolchiadau

Mae'r ddogfen hon wedi'i chynhyrchu gyda chymorth yr Asiantaeth Celf SAFLE ac yn cynnwys ymchwil blaenorol yng nghronfa ddata ar-lein 'Project Cofnodi Cenedlaethol' Cymdeithas Henebion a Cherfluniau Cyhoeddus.

